

Az Eminescu-filológiában több hasonló eljárás fordul elő, a kritikai kiadások tartalmazzák is a fontosabb eltéréseket.

Ráduly János

Stănescu — Eminescuról

Nichita Stănescu (1933–1983) a román költészet másik nagy óriása, mindig csodálattal hajolt meg az eminescui életmű előtt. Néhány meglátását az *Antimetafizika* című kötetéből válogattuk, amelyben Stănescu válaszol Titu Aurelian Dumitrescu kérdéseire, s amely magyarul is hozzáférhető: a Kriterion Könyvkiadó gondozásában jelent meg 1987-ben Bíró Béla fordításában.

Íme, az egyik vallomáserejű megnyilatkozás: „Nincs olyan nap, hogy legalább egyszer ne hivatkoznék rá, bármiről legyen is szó. Voltak egész időszakok az életemben, amikor szinte testi valójában érzékelttem a jelenlétét. Eminescu sokkal közvetlenebb lángelme, mint amilyenek az életében készült fényképek, illetőleg a halála után született művészi ábrázolások mutatják. Olyankor érezni, hogy kezében oly eleven a vers, hogy a klasszikus formát lerázva tör a végtelen térbe, érezni megkeseredett, szomorú lelkét és lépten-nyomon szellemi erejét, páratlan éleslátását.”

Beszélgetés közben az úgynevezett „alapkönyvek” is szóba kerültek: olyan alkotók művei, amelyek meghatározó jelentőségűek voltak a költői pálya kialakulásában. Stănescu, aki Eminescu verseit „betéve tudta”, ezt mondta a költő-előd 1883-ban megjelent *Poesii* című kötetéről: „A KÖLTEMÉNYEK a román irodalom vonatkozásában minden kétséget kizáróan alapmű.”

Az interjúkészítő Dumitrescu egyes Eminescu-versek iránti vonzalmáról is érdeklődött. Stănescu az *Óda*, a *Szonettek*, *Az Estcsillag* mellett a *Kámadéva* című verset is megnevezte. Azt értékelte benne „...ahogyan a költői képzelet és látomás hirtelen átvált jelen idejűvé, és a shakespeare-i újjáalkotás vagy a Baudelaire-vers mindenben egyenlő párjává magasodik. Továbbá megjegyzem a *Kámadéváról*, hogy rendkívül magvas költemény, de a benne rejlő magvakból csupán néhány csírázott ki az Eminescu utáni költészetben, a többi viszont a közeli vagy távoli jövőben fog kihajtani”.

Nos, ennek a rendkívül jelentős versnek eddig — tudtommal — négy magyar fordítója akadt: Brán Lőrinc (1909), Kara Győző (1923), Kibédi Sándor (1934), Franyó Zoltán (1955).

Az 1966-ban megjelent *Eminescu költeményei* című összesítő kötetben a már Franyó-féle magyar variáns látott napvilágot.

Közöljük — a magunk tolmácsolásában — a vers újabb magyar változatát.